

MOZAIKOK CSONGRÁD VÁROS TÖRTÉNETÉBŐL

(Csongrád, 1976. 142. old.)

Csongrád — az egykori Csernigrád — felkutatásra és publikálásra váró, történeti tényekben gazdag múlttal és anyaggal rendelkezik. **Dr. Katona Imre** — városunk szülőtte — által 1954-ben összeállított Csongrád város bibliográfiája és az elszigetelt egyéni kutatások eredményei reális lehetőségeket kínálnak a honismereti mozgalomnak.

A Hazafias Népfront helyi szerve felismerte e lehetőségeket és a Csongrád Városi Tanács V. B. Művelődésügyi Osztályával karöltve 1975. októberében megalakította a Honismereti és Helytörténeti Bizottságot. A bizottság első feladatának tekintette egy folyamatosan, évenként legalább kétszer megjelenő folyóirat létrehozását — anyagi feltételét Csongrád Városi Tanács teremtette meg —, amely lehetőséget nyújt a már elkészült tanulmányok, monográfiarészletek stb. publikálására.

A határozatot tettek követték és 1976. december elején megjelent a *Mozaikok Csongrád város történetéből* c. kiadvány első száma, melynek bevezetőjében **dr. Varga József**, városunk tanácselnöke

hangsúlyozta: „...életünk formája és módja a történelem folyamán kialakult és egyre gyorsabb ütemben változó szükségleteinek megfelelő kielégítése nagyrészt attól függ, hogy időről-időre képesek vagyunk-e felismerni a város fejlődésének feltételeit és lehetőségeit. Ehhez pedig céltudatos munkára van szükség, olyan tevékenységre, amely jól szolgálja lakóhelyünk alapos megismerését. Ennek érdekében a város minden lakójának törekednie kell arra, hogy részt vegyen a város mai életének formálásában, kutassa a város múltját, hagyományait, itt élő elődeink szokásait és életmódját, munkálkodjék a jövő célszerű megalapozásán.”

Az első szám **Gát László—Sebestyén István**: Csongrád város felszabadulása és a demokratikus kibontakozás (1944—1948) c. tanulmányát közli.

A tervek szerint a *Mozaikok* mindegyik száma helyet ad néhány, már korábban megjelent tanulmányrészletnek és dokumentumnak is. Az első szám részleteket közöl **dr. Katona Imre**: Milyen volt Csongrád 100 évvel ezelőtt? (Szeged, 1948) c. munkájából; Az MSZMP Csongrád Városi Bizottsága 1976. január 20-i ülésének anyagából, valamint Csongrád Városi Tanács V. B. ötéves pénzügyi és fejlesztési tervből.

Gát László

DR. CZEGLÉDI IMRE:

A GYULAI HARISNYAGYÁR 75 ÉVE

(Ipartörténeti visszapillantás,
1900—1975.)

(Kiadta a Budapesti Harisnyagyár
gyulai gyára, Gyula, 1975, 198. old.)

Pontosan a századfordulón, az 1900. évben alapították Gyulán a kötőgyárat. A könyv részletesen ismerteti az alapítás körülményeit, az első részvényalírási felhívást, amely a július 8-tól július 31-ig terjedő időre szólt. Akik Gyulán járnak, bizonyára érdeklődéssel hasonlítják össze a régi Ferenczy és Kutsera házakat a mai épületekkel.

Nem kívánjuk részletesen ismertetni a kezdeti idők minden mozzanatát, de figyelmet érdemel annak a jegyzőkönyvnek a reprodukciója, amely a gyár 1900. augusztus 20-án délelőtt 10 órakor

kezdődő alakuló közgyűléséről ad hírt.

A gyár rendszeres termelése 1900 november 7-én indult meg 70 munkással és 60 géppel. A könyvben láthatjuk a kézi gépek termét, olvashatjuk az igazgatóság hirdetését a Békés című lapban. E szerint december 15-től mindenemű férfi, női és gyermekharisnyák készítését vállalja a gyár.

A szerző helyesen foglalja össze a gyár történetét az I. világháborúig. A statisztikai ismertetések nem mennek a könyv rovására, bár túlzottan részletesek. Az iparfejlődés bemutatása ugyanis megköveteli a részletességet, még ha vannak is, akik az „olvasmányságot” féltik tőle.

Az I. világháborús évek anyagából kiemelkedik a háborús gazdálkodás, a Hitelbankkal való érdeklődésség, a harisnyagyár nyereségének alakulása, a munkásnyomor és a fokozódó elégedet-